



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Baas in eigen brein. 'Antipsychiatrie' in Nederland, 1965-1985

Blok, G.

Publication date
2004

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Blok, G. (2004). *Baas in eigen brein. 'Antipsychiatrie' in Nederland, 1965-1985*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam]. Uitgeverij Nieuwezijds.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Literatuur

Afkortingen

MGV Maandblad Geestelijke volksgezondheid

NTVP Nederlands Tijdschrift voor Psychiatrie

TvPTijdschrift voor Psychiatrie

Voordrachtenreeks Voordrachtenreeks van de Nederlandse vereniging voor psychiaters in dienstverband

A.P., 'Family Life', *Het Vrije Volk* 2 mei 1973.

Abma, R., 'Back to normal. Opkomst en ondergang van de psy-kritiek', in: P. Kuypers (red.), *Het verlangen naar openheid. Over de psychologisering van het alledaagse* (Amsterdam 1995) 75-85.

Abma, R., en I. Weijers, *Een eeuw psychiater* (werktitel van een in 2004 te verschijnen boek).

Andreasen, N., *Schitterend nieuw brein. Psychiatrie in het tijdperk van het genoom* (Amsterdam 2002; vertaling van *Brave new brain. Conquering mental illness in the era of the genome*, 2001).

Andrews, J., 'R.D. Laing in Scotland: facts and fictions of the 'Rumpus Room' and interpersonal psychiatry', in: M. Gijswijt-Hofstra en R. Porter (red.), *Cultures of psychiatry and mental health care in postwar Britain and the Netherlands* (Atlanta/Amsterdam 1998) 121-150.

Ang, I., en A. Tuinier, 'Antipsychiatriesimo. Voorwoord bij het themagedeelte', *Psychologie en Maatschappij* 12 (september 1980) 295-301.

Anstadt, S., *Al mijn vrienden zijn gek. De dagen van een schizofrene jongen* (Den Haag 1983).

Arendshorst, D., 'Het failliet van de alternatieve hulpverlening', *De Groene Amsterdammer* 5 februari 1972.

Assendorp, H., 'Redactioneel', in: *Nieuwsbrief, tweemaandelijks mededelingenblad van de Vereniging van Werkers in Psychotherapeutische Gemeenschappen* 11 (november 1984) 1.

Bakel, I. van, 'Shocktherapie', *Bulletin van de Cliëntenbond* 3 (juni 1975) 9, 12-13.

Bakker, C.Th., 'De heer van 't Kyveland. Frederik Jacob Talsma, geneesheer-directeur Maasoord/Deltaziekenhuis', in: C.Th. Bakker, G. Blok, en J. Vijselaar, J., *Delta: negentig jaar psychiatrie aan de Oude Maas* (Utrecht 1999) 68-121.

Bakker, C.Th., G. Blok, en J. Vijselaar, J., *Delta: negentig jaar psychiatrie aan de Oude Maas* (Utrecht 1999).

Bakker, C.Th., en L. de Goei, *Een bron van zorg en goede werken. Geschiedenis van de geestelijke gezondheidszorg in Noord-Holland-Noord* (Amsterdam 2002).

Bakker, C.Th., en H. v.d. Velden, *Geld en gekte. Verkenningen in de kosten en baten van de GGZ (1890-2000)* (ongepubliceerd onderzoeksverslag, versie september 2003).

Bambang Oetomo, R., *Van asyl tot revalidatiecentrum. De opkomst en doorwerking van de resocialiseringsgedachte in Nederlandse psychiatrische inrichtingen* (Groningen 1970).

Bastiaans, J., en J.J. Groen, 'The present development of psychiatry and its consequences for the training of future psychiatrists', *Psychiatria, Neurologica et Neurochirurgica* 73 (1970) 405-411.

Beek, A. v.d., A. ter Laak, en R. Rijkschroeff, 'Demokratiese psychiatrie in Nederland. Verslag van

- een aktieonderzoek in een psychiatrische inrichting', *Psychologie en Maatschappij* 12 (september 1980) 354-383.
- Beenackers, A.A.J.M., 'Discriminerende hulpverlening: een voorkeur voor relatieproblemen', *TvP* 24 (1982) 36-49.
- Belzen, J. van, *Gezondheid, ziekte en psychiatrie volgens H.C. Rümke* (Zeist 1988).
- Berg, L. v.d., *Rijp voor paviljoen III. Krankzinnig in Amsterdam vanaf 1565* (Amsterdam 1989) 66.
- Berg, J. v.d., 'Opleiden tot veranderaar. Een nieuw model in groep 34', *Te gek om los te lopen. Eenmalige krant voor het seminar "Te gek om los te lopen"*, 17 september 1970, 3.
- Bergh, J. v.d. e.a., *Verbeter de mensen, verander de wereld. Een verkenning van het welzijnsvraagstuk vanuit de geestelijke gezondheidszorg* (Deventer 1970).
- Berge, H. ten, 'Jack Nicholson: komedie en tragedie tegelijk', *De Telegraaf* 16 april 1976.
- Berke, J., *Mary Barnes: two accounts of a journey through madness* (Londen 1971).
- Berne, E., *Mens erger je niet: de psychologie van de intermenselijke verhoudingen* (Den Haag 1967; vertaling van *Games People Play, The psychology of human relationships*, 1964).
- Bertina, B.J., 'Communicatie-kloof in beeld gebracht', *de Volkskrant* 25 februari 1975.
- Betlem T., en W. Renes, 'Als een judas heeft ze me verraden', *Nieuwe Revu* 1973 (precieze datum onbekend).
- Beugen, M. van, 'Het gezin: leven in groepsverband', in: R. Roegholt (red.), *Ik, jij, wij allemaal. Relaties met anderen* (Deventer 1975).
- Bibeb, 'Interview met Jan Foudraïne', *Vrij Nederland* 28 november 1981.
- Bierenbroodspot, P., *De therapeutische gemeenschap en het traditionele ziekenhuis* (Meppel 1969).
- Bierenbroodspot, P., 'Klinische psychotherapie van de psychotische patiënt: theoretische en technische aspecten', in: J. v.d. Lande (red.), *Opgenomen in de groep. Psychotherapeutische gemeenschappen in Nederland* (Deventer 1982) 91-119.
- Binneveld, H., en R. Wolf, *Een huis met vele woningen. Honderd jaar katholieke psychiatrie, Voorburg 1885-1985* (Den Bosch 1985).
- Bleeker, C., 'Patiëntendemonstraties in de psychiatrie', *MGV* 29 (1974) 270-271.
- Bloemsma, F., 'Dysfuncties van het medische en medisch-therapeutische model in de psychiatrie', *NTvP* 12 (1970) 353-361.
- Blok, G., 'Enkele reis op z'n retour', in: J. Vijselaar (red.), *Gesticht in de duinen. De geschiedenis van de provinciale psychiatrische ziekenhuizen van Noord-Holland van 1849 tot 1994* (Hilversum 1997) 238-268.
- Blok, G., 'Onze kleine wereld (1945-1965)', in: J. Vijselaar (red.), *Gesticht in de duinen. De geschiedenis van de provinciale psychiatrische ziekenhuizen van Noord-Holland van 1849 tot 1994* (Hilversum 1997) 166-192.
- Blok, G., 'Proefmaatschappij in de duinen (1918-1940)', in: J. Vijselaar (red.), *Gesticht in de duinen. De geschiedenis van de provinciale psychiatrische ziekenhuizen van Noord-Holland van 1849 tot 1994* (Hilversum 1997) 122-151.
- Blok, G., "'Messiah of the schizophrenics": Jan Foudraïne and anti-psychiatry in the Netherlands', in: M. Gijswijt-Hofstra en R. Porter (red.), *Cultures of psychiatry and mental health care in post-war Britain and the Netherlands* (Atlanta/Amsterdam 1998) 151-169.
- Blok, G., 'De bomen groeiden tot in de hemel', in: G. Blok en J. Vijselaar (red.), *De weg van Welterhof. 25 jaar psychiatrie in Oostelijk Zuid-Limburg* (Utrecht 1998) 43-73.
- Blok, G., 'De idylle raakt verstoord', in: G. Blok en J. Vijselaar (red.), *De Weg van Welterhof. 25 jaar psychiatrie in Oostelijk Zuid-Limburg* (Utrecht 1998) 75-89.
- Blok, G., 'Een droominstituut', in: G. Blok en J. Vijselaar (red.), *De weg van Welterhof. 25 jaar psychiatrie in Oostelijk Zuid-Limburg* (Utrecht 1998) 11-43.
- Blok, G., 'Post-traumatisch pragmatisme', in: G. Blok en J. Vijselaar (red.), *De weg van Welterhof. 25 jaar psychiatrie in Oostelijk Zuid-Limburg* (Utrecht 1998) 89-122.
- Blok, G., 'In een stroomversnelling', in: G. Blok en J. Vijselaar, *Terug naar Endegeest. Patiënten en hun behandeling in het psychiatrisch ziekenhuis Endegeest 1897-1997* (Nijmegen 1998) 193-243.
- Blok, G., 'Wetenschap en wederopbouw, 1945-1965', in: G. Blok en J. Vijselaar, *Terug naar Endegeest. Patiënten en hun behandeling in het psychiatrisch ziekenhuis Endegeest 1897-1997* (Nijmegen 1998) 147-187.
- Blok, G., en J. Vijselaar, *Terug naar Endegeest. Patiënten en hun behandeling in psychiatrisch ziekenhuis Endegeest 1894-1994* (Nijmegen 1998).

- Blok, G., 'Biologie, van vijand tot bondgenoot'. Ongepubliceerde lezing gehouden op het door de vu-podium georganiseerde symposium *Pillen voor de ziel* (Amersfoort 1999).
- Blok, G., en J. Vijselaar (red.), *De weg van Welterhof. 25 jaar psychiatrie in Oostelijk Zuid-Limburg* (Utrecht 1999).
- Blok, G., 'De stem van de kritische patiënt. De geschiedenis van de psychiatrie in ego-documenten', *Psy. Tijdschrift over de geestelijke gezondheidszorg* 4 (19 oktober 2000) 37-39.
- Blok, G., "Tall, spanking people". The idealisation of adolescents in a Dutch therapeutic community', in: M. Gijswijt-Hofstra en H. Marland (red.), *Cultures of child health in Britain and the Netherlands in the twentieth century* (New York/Amsterdam 2003) 265-287.
- Blokker, J., 'Wie is van het houtje', in: J. Blokker, *Ben ik eigenlijk wel links genoeg?* (Amsterdam 1974) 22-24.
- Boer, N. de en R. Mol, *Elektroshock. Terugkeer naar de harde psychiatrie* (Boskoop 1986).
- Boer, G.M. de, 'Reactie op Behandelde, familie, behandelaar', *MGV* 35 (januari 1980) 50.
- Boer, E.J., 'Antipsychiatrie: tijd is rijp om de bakens te verzetten', *NRC Handelsblad* 12 april 1978.
- Boersma, B.O., 'Terugblik of visie op het verleden?', *Vraagteken* 9 (1970) 2, 2-3.
- Boersma, B.O., 'Veranderende rolverhoudingen in de inrichting van nu', *Vraagteken* 10 (december 1971) 2-5.
- Boersma, B., G. van Florestein, R. Muller en J. Prins, *Conolly 1969-1976. Ervaringen met systeem theoretische en gezins therapeutische behandeling in een intramurale situatie* (Deventer 1977).
- Bogers, H., S. Snelders en H. Plomp, *De psychedelische (r)evolutie. Geschiedenis en recente ontwikkelingen in het onderzoek naar veranderde bewustzijnsstaten* (Amsterdam 1994).
- Bolderhey, P., 'Reactie op Behandelde, familie, behandelaar', *MGV* 35 (februari 1980) 152-154.
- Boo, M. de, 'Klinkende stemmen. Serieus nemen van gehoorshallucinaties is beter dan negeren', *NRC Handelsblad* 9-10 maart 2002, 33.
- Boom, J., en W. Fraanje, 'Vluchten voor het zottenkot', *De Groene Amsterdammer* 29 juli 2000.
- Bopp, J., *Anti-psychiatrie. Theorien, Therapien, Politik* (Frankfurt 1980).
- Bos, B., 'Lector Egbert Tellegen: Die psychiatrische behandeling was een hersenspoeling', *De Nieuwe Linie* 3 september 1971.
- Bos, F., *Berichten uit het laboratorium van de samenleving over de ervaringen met depressie en antidepressiva* (Amsterdam 2002).
- Bosch, R. v.d. e.a. (red.), *Schizofrenie. Recente ontwikkelingen in onderzoek en behandeling* (Deventer 1988).
- Breur, D., 'Wat is schizofrenie?', *Bulletin van de Cliëntenbond in de Welzijnszorg* 7 (april 1979) 27.
- Brill, W., 'Mijn dochter en de psychiatrie', *MGV* 34 (november 1979) 738-744.
- Brinkgreve, C., en M. Korzec, 'Margriet weet raad': gevoel, gedrag, moraal in Nederland 1938-1978 (Utrecht 1978).
- Brinkgreve, C., J.H. Onland en A. de Swaan, *De opkomst van het psychotherapeutisch bedrijf* (Utrecht 1979).
- Brinkgreve, C., *Psychoanalyse in Nederland. Een vestigingsstrijd* (Amsterdam 1984).
- Brok, L., en R. Pluut, *Gezinstherapie op de grens; grenzen aan gezinstherapie* (Heiloo 1982).
- Bruijn-Jansen Klomp, W. de en G. Steensma-Nijboer, *Conolly 74-75. Een onderzoek naar de ervaringen van mensen die in een psychiatrisch ziekenhuis behandeld zijn volgens de inzichten van de systeem- en communicatietheorie* (Deventer 1978).
- Bruijn-Jansen Klomp, W. de, *Verslag stage Conolly mei 1975-februari 1976*.
- Bruins, B., "Er zijn zoveel manieren om jezelf te leren kennen". Joost Mathijssen over Ronald Laing', in: C. Trimpos (red.), *Dat wordt me te gek. De psychiatrie kritisch bekeken. Artikelen en interviews uit weekblad De Nieuwe Linie* (Amsterdam 1972) 155-165.
- Brunt, E., *De breinstorm. Over depressie en Prozac* (Amsterdam/Antwerpen 1994).
- Brusse, P., 'Makers van Family Life. psychiaters te vaak ziele-politie', *de Volkskrant* 8 september 1972.
- Bulhof, I., *Freud en Nederland. De interpretatie en invloed van zijn ideeën* (Baarn 1983).
- Bunt, J., 'Drugs', *Vraagteken* 11 (1972) 2, 4-6.
- Burè, M.J., 'Wie is van hout...', *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 81 (1971) 1129-1131.
- Burger, F., 'Koffie is bijna het enige dat hier wordt verstrekt. De RAAZ, vijf jaar nieuwe praktijk in de psychiatrie', *De Nieuwe Linie* 7 juli 1976.
- Burston, D., *The wing of madness. The life and work of R.D. Laing* (Londen 1996) 65-67.
- Busfield, J., 'Restructuring mental health services in twentieth century Britain', in: M. Gijswijt-Hof-

- stra en R. Porter (red.), *Cultures of psychiatry and mental health care in postwar Britain and the Netherlands* (Atlanta/Amsterdam 1998) 9-28.
- Bynum, W., en R. Porter, *Discovering the history of psychiatry* (Londen 1994).
- Clay, J., R.D. Laing, *A divided self* (Londen 1996).
- Coffin, J.P., 'Misery and revolution: the organisation of French psychiatry, 1945-1980', ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of Psychiatry and Mental Health Care in the Twentieth Century*, Amsterdam 18-20 september 2003.
- Cohen Stuart, M.H., en H. Zeijlstra, 'Over beleven bij shockbehandeling', *Folia psychiatrica, neurologica et neurochirurgica neerlandica* 53 (1950) 470-481.
- College voor Ziekenhuisvoorzieningen (CvZ), *Inventarisatie 1978 psychiatrische inrichtingen in Nederland* (Utrecht 1979).
- Cooper, D., *Psychiatrie en anti-psychiatrie* (Meppel 1968; vertaling van *Psychiatry and anti-psychiatry*, 1967).
- Cooper, D., *The death of the family* (Londen, 1971; vertaald als *Einde van het gezin*, Meppel 1972).
- Cooper, D., en R.D. Laing, *Rede en geweld* (Meppel 1970).
- Crossley, N., 'R.D. Laing and the British anti-psychiatry movement: a socio-historical analysis', *Social Science and Medicine* 47 (1998) 877-889.
- Cuypers, C., en R. Opendakker, *Tussen bevlogenheid en professie. De afdeling preventie in de Riagg Maastricht 1970-1995* (Maastricht 1995).
- D, M.v., 'Ziekte als revolutionaire factor', *De Groene Amsterdammer* 8 januari 1972.
- D. Ingleby (red.), *Critical psychiatry: the politics of mental health* (Middlesex 1981).
- Dacosta, P., *Ik ben Patricia Dacosta. Een klein dagboek* (Amsterdam 1977).
- Doolgaard, C.B., 'Behoudzucht binnen gezin', *Het Parool*, juli 1972 (precieze datum niet bekend).
- Dahm, A., *Zum Phänomen der Anti-psychiatrie seit dem 19. Jahrhundert* (Bonn 1983).
- Dain, N., 'Antipsychiatrie', in: R. Menninger en J. Nemiah (red.), *American psychiatry after World War II (1944-1994)* (Washington 2000) 277-299.
- Damsma, D., *Familieband. Geschiedenis van het gezin in Nederland* (Utrecht 1999).
- Dankers, J., en J. v.d. Linden, *Van regenten en patiënten. De geschiedenis van de Willem Arntsz Stichting: Huis en Hoeve, Van der Hoeven kliniek en Dennendal* (Amsterdam 1996).
- Dehue, T., *De regels van het vak. Nederlandse psychologen en hun methodologie 1900-1985* (Amsterdam 1990).
- Dekker, E., *De psychiatrische inrichting als therapeutisch milieu* (Lochem 1968).
- Dercksen, A., en S. van 't Hof, *Erkenning gevraagd. Organisaties van patiënten, cliënten en hun familie in de geestelijke gezondheidszorg* (Utrecht 1996).
- Deva Amrito, Swami/Foudraïne, J., *Oorspronkelijk gezicht. Een gang naar huis* (Baarn 1979).
- Dinges, M. (red.), *Medizinkritische Bewegungen im Deutschen Reich (ca. 1870-ca. 1933)* (Stuttgart 1996).
- Dolnick, E., *Madness on the couch. Blaming the victim in the hey-day of psychoanalysis* (New York 1998).
- Donnelly, M., *The politics of mental health in Italy* (Londen 1992).
- Dowbiggin, I., *Inheriting madness. Professionalization and psychiatric knowledge in nineteenth-century France* (Berkeley 1991).
- Dresselhuys, C., "'Gebrek aan angst maakt een mens niet gelukkig". René Kahn langs de feministische meetlat', *Opzij* 26 (juli/augustus 1998) 132-137.
- Duyvendak J.W. e.a., *Tussen verbeelding en macht. 25 jaar nieuwe sociale bewegingen* (Amsterdam 1992).
- Eetgerink, H., 'Family Life is een moetje van een film', *De Telegraaf* 28 juli 1972.
- Eijk, P. v.d., 'Lof en blaam voor Foudraïne. Psychiaters gaan vergaderen over "Wie is van hout"', *De Tijd. Dagblad voor Nederland* 27 januari 1972.
- Eijk-Osterholt, C. van, *Laten ze het maar voelen... Vijfentwintig jaar belangenbehartiging voor een verpleegde* (Amsterdam 1972).
- Eijk-Osterholt, C. v.d., 'De kinderen van de nacht. Chronisch psychiatrische patiënten: acht dingen die we kunnen doen', *De Groene Amsterdammer* 7 januari 1976.
- Eijk-Osterholt, C. van en K. Bökenkamp, *Wartaal van een gek. Het schokkende verhaal van Johanna Stuten-te Gempt* (Den Haag 1983).
- Elzerman, H., 'Opname in inrichting is niet altijd de oplossing', *Trouw* 7 februari 1973.

- Emmerik, J. v., 'Wie is van goud', *Hollands Maandblad* januari 1974, 22-24.
- Evers, R., en P. Rijnders, *Paradoxe benadering. Een systematische toepassing vanuit twee modellen* (Alphen a/d Rijn 1982).
- Ferguson, P.J., *Gedachtenlezen. Gesprekken over psychiatrie* (Haren 1989).
- Fischer, A.A., 'Clinical research on psychosis', *Psychiatria, Neurologica, Neurochirurgia* Vol. 74, 1971, 205-217.
- Foppema, R., 'Afwijkend gedrag niet lichtvaardig als ziek geëtiketteerd', *Trouw* 12 april 1978.
- Fortanier, A.H., 'Psychological backgrounds of some modern therapeutic methods', *Folia psychiatrico, neurologica et neurochirurgica* 53 (1950) 636-639.
- Fortuin, J., 'Hoevelen zijn van hout en hoevelen zijn hoger', *De Groene Amsterdammer* 30 oktober 1971.
- Foucault, M., *Geschiedenis van de waanzin in de zeventiende en achttiende eeuw* (Meppel 1975; vertaling van *Folie et déraison; histoire de la folie à l'âge classique*, 1961).
- Foudraine, J., *Wie is van hout... een gang door de psychiatrie* (Baarn 1971).
- Fox, B. e.a., *Psychiatrische tegenbeweging in Nederland* (Amsterdam 1983).
- Freeman, H. (red.), *A century of psychiatry* (Londen 1999).
- Fromm, E., *Angst voor de vrijheid. De vlucht in autoritairisme, destructivisme, conformisme* (Utrecht 1953; vertaling van *Escape from freedom*, oorspronkelijke uitgave 1941).
- Fromm, E., *De zelfstandige mens. Sociale karakterologie en psychologie der ethiek* (Utrecht 1955; vertaling van *Man for himself*, oorspronkelijke uitgave 1947).
- Fromm, E., *De gezonde samenleving. Psychopathologie van democratie en kapitalisme* (Utrecht 1958; vertaling van *The sane society*, oorspronkelijke uitgave 1955).
- Geldhof, A., *Heden geen medisch bezwaar* (Amsterdam 1977).
- Geller, J.L., en M. Harris, *Women of the asylum. Voices from behind the walls, 1840-1945* (New York 1994).
- Geneeskundige Hoofdingspectie voor de Geestelijke Volksgezondheid, *Verslag over de jaren 1969 t/m 1974* (Den Haag 1976).
- Gerards, W.F. (red.), *Te gek om los te lopen. Eenmalige krant voor het seminar "Te gek om los te lopen"* (Utrecht 1970).
- Gersons, B., *Acute psychiatrie* (Amsterdam 1995).
- Getkate, J., 'Reaktie op br. Wielhouwer en br. Stegeman blikken terug', *Vraagteken* 9 (1970) 2, 2.
- Gijswijt-Hofstra, M. (red.), *Een schijn van verdraagzaamheid. Afwijking en tolerantie in Nederland van de zestiende eeuw tot heden* (Hilversum 1989).
- Gijswijt-Hofstra, M., en R. Porter (red.), *Cultures of psychiatry and mental health care in postwar Britain and the Netherlands* (Atlantal/Amsterdam 1998).
- Gijswijt-Hofstra, M., en H. Oosterhuis, 'Psychiatrische geschiedenissen', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 116 (2001) 162-197.
- Gijswijt-Hofstra, M., 'Within and outside the walls of the asylum: caring for the Dutch mentally ill, 1884-2000', ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of Psychiatry and Mental Health Care in the Twentieth Century*, Amsterdam 18-20 september 2003.
- Gijswijt-Hofstra, M., en H. Marland (red.), *Cultures of child health in Britain and the Netherlands in the twentieth century* (New York/Amsterdam 2003).
- Gitlin, J.T., *The sixties. Years of hope, days of rage* (New York 1987).
- Gittins, D., *Madness in its place. Narratives of Severalls hospital, 1913-1997* (Londen 1998).
- Glatzel, J., *Die Anti-psychiatrie* (Stuttgart 1975).
- Goey, L. de, S. van 't Hof en G. Hutschemaekers (red.), *Curium 1955-1995. Bladzijden uit de geschiedenis van de Nederlandse kinder- en jeugdpsychiatrie* (Utrecht 1995).
- Goey, L. de, *De psychohygiënist. Psychiatrie, cultuurkritiek en de beweging voor geestelijke volksgezondheid in Nederland, 1924-1970* (Nijmegen 2001).
- Goffman, E., *Asylums. Essays on the social situation of mental patients and other inmates* (Middlesex 1968; oorspronkelijke uitgave 1961).
- Goldberg, A., 'The Mellage trial and the politics of insane asylums in Wilhelmine Germany', *The Journal of Modern History* 74 (2002) 1-32.
- Gorisse, J.J.A.M., *Van idealen en mensenwerk. Van Zeeuwse inrichting tot West-Brabants psychiatrisch ziekenhuis, Vrederust 1904-1997* (Halsteren 1997).
- Gove, W. (red.), *The labelling of deviance. Evaluating a perspective* (New York 1975).

- Gove, W. (red.), *Deviance and mental illness* (Beverly Hills 1982).
- Green, J., *All dressed up. The sixties and the counterculture* (Londen 1998).
- Grinten, T. v.d., *De vorming van de ambulante geestelijke gezondheidszorg. Achtergrondstudie 1940-1952* (Utrecht 1987).
- Grob, G., *The mad among us. A history of the care of America's mentally ill* (New York 1994).
- Grob, G., 'Deinstitutionalization: the American experience', ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of psychiatry and mental health care in the twentieth century: comparisons and approaches*, Amsterdam 18-20 september 2003.
- Haafkens, J., 'Mental health care and the oppositional movement in the Netherlands', *Social Science and Medicine* 22 (1988) 2, 185-192.
- Haan, I. de, *Na de ondergang. De herinnering aan de Jodenvervolgving in Nederland 1945-1995* (Amsterdam 1997).
- Halberstam, D., *The fifties* (New York 1993).
- Haley, J., *Strategieën in de psychotherapie* (Utrecht 1965).
- Haley, J., 'Waarheen met de gezinstherapie?', in: J. Haley, *De machtspolitiek van Jezus Christus* (Amsterdam 1974) 68-100.
- Haley, J., *De machtspolitiek van Jezus Christus* (Amsterdam 1974).
- Halkes, J., 'Wetenschappelijk onderzoek en protocollering. Na 125 jaar is de Vereniging voor Psychiatrie volwassen', *Ypsilon Nieuws* 10 (april 1996).
- Hanegraaff, W., *New Age religion and western culture. Esotericism in the mirror of secular thought* (Leiden/New York/Keulen 1996).
- Hanlo, J., *Zonder geluk valt niemand van het dak* (Amsterdam 1972).
- Hart, O. v.d., 'Recensie van Boersma e.a., Conolly 1969-1976', *MGV* 32 (1977) 658.
- Hartwell, C.E., 'The schizophrenogenic mother concept in American psychiatry', *Psychiatry: Journal of the Biology and Pathology of Interpersonal Relations* 59 (1996) 274-297.
- Haveman, M.J., 'Nieuwe langverblijvers in psychiatrische ziekenhuizen', *MGV* 35 (1980) 8, 642-655.
- Healy, D., 'Psychopharmacology 2000', in: H. Freeman (red.), *A century of psychiatry* (Londen 1999) 352-358.
- Heerma van Voss, A.J., en F. Nypels, 'Gek zijn moet goedkoop blijven. Nieuwe psychiatrie botst binnen oude muren', *Haagse Post* 24 november 1971.
- Heerma van Voss, A.J., 'Foudraïne als jokkebrok', *Haagse Post* 23 februari 1972.
- Heerma van Voss, 'Jan Foudraïne, vervolgd. Analyse van een bestseller', *Haagse Post* 26 januari 1972.
- Heerma van Voss, A.J., 'Snelle hulp bij psychische nood komt langzaam op gang', *Haagse Post* 9 mei 1972.
- Heerma van Voss, A.J., 'De geschiedenis van de gekkenbeweging. Belangenbehartiging en beeldvorming voor en door psychiatrische patiënten (1965-1978)', *MGV* 33 (1978) 398-428.
- Heerma van Voss, A.J., 'Swami jokkebrok en de weggewaaide pagina', in: A.J. Heerma van Voss, *Verzameld* (Amsterdam 1992) 335-349.
- Heerma van Voss, A.J., 'Het eigen belang van ouders in de psychiatrie', in: A.J. Heerma van Voss, *De haas en de jager. Psychische stukken* (Amsterdam 1993) 140-144.
- Hof, S. van 't, *Een ambt, hoog en subtiel... Psychiaters over psychiatrie 1971-1996* (Utrecht 1996).
- Hof, S. van 't, 'De geschiedenis van Amstelland, voormalige jeugdafdeling van het Provinciaal Ziekenhuis te Santpoort, 1968-1994', in: S. van 't Hof e.a., *Tulpenburg en Amstelland 1951-1994. Bladzijden uit de geschiedenis van de Nederlandse kinder- en jeugdpsychiatrie* (Utrecht 1997) 101-181.
- Hogenstijn, C. M., *Sr. Elisabeths gasthuis en Brinkegreven. Geschiedenis van de psychiatrische ziekenhuizen te Deventer* (Deventer 1987).
- Hoofdakker, R. v.d., 'Wie is van rede... Opmerkingen naar aanleiding van Jan Foudraïne', *De Gids* 136 (1973) 374-394.
- Hoofdakker, R. v.d., *Een pil voor doornroosje. Essays over een wetenschappelijke psychiatrie* (Amsterdam 1975).
- Hoofdakker, R. v.d., 'Antipsychiatrie', *MGV* 33 (1978) 672-683.
- Hout, W.P. v.d., *Hoe echt zijn mensen? Een persoonlijke belevenis in een afgedankt wingewest* (Oirsbeek 1980).
- Hout, W.P. v.d., 'Een therapeutische gemeenschap in een psychiatrisch ziekenhuis', *TvP* 24 (1982) 556-563.
- Huiskens, G., en R. v.d. Kroef, *Van Rooms tot Rome. Van Sint Franciscushof naar Zwolse Poort (1952-2002)* (Zwolle 2003).

- Hutschemaekers, G., en L. Neijmeyer, *Beroepen in beweging. Professionalisering en grenzen van een multidisciplinaire GGZ* (Utrecht 1998).
- Hutschemaekers, G., en C. Hrachovec, *Heer en heelmeesters. Negenig jaar zorg voor zenuwlijders in het Christelijk Sanatorium te Zeist* (Nijmegen 1993).
- I., A.v., 'Family Life', *Utrechts Nieuwsblad* 9 maart 1973.
- Idenburg, P., 'Er woedde een machtsstrijd in het APZ. Anti-psiatrie, 20 jaar later', *Het Ziekenhuis* 85 (1995) 36-39.
- Ingleby, D. (red.), *Critical psychiatry: the politics of mental health* (Middlesex 1981).
- Ingleby, D., 'The view from the North Sea', in: M. Gijswijt-Hofstra en R. Porter (red.), *Cultures of psychiatry and mental health care in postwar Britain and the Netherlands* (Atlanta/Amsterdam 1998) 295-310.
- Inglehart, R., *Modernization and postmodernization. Cultural, economic, and political change in 43 societies* (New Jersey 1997).
- Isaacs, R.J., *Madness in the streets. How psychiatry and the law abandoned the mentally ill* (New York 1990).
- Isarin, J., *Eigenwaan. Psychiatrie als paradox* (Amsterdam 1984).
- Jackson, D., en P. Watzlawick, 'De acute psychose als groei-ervaring', in: D. Jackson (red.), *Therapie, communicatie en verandering. Over dubbele binding, schizofrenie en gezinsrelaties* (Amsterdam 1978) 23-37.
- Jacobs, H.A.M., *Basisfilosofie en werkwijze in praktijk. Een beschrijving van paviljoen Larikshof, een afdeling van het psychiatrisch centrum Zon en Schild te Amersfoort* (Amersfoort 1981).
- Jacoby, R., *Social amnesia. A critique of conformist psychiatry from Adler to Laing* (Boston 1975).
- James, M., en D. Jongeward *Wie waagt die winst. Transactionele analyse met gestalt experimenten* (Amsterdam 1974; vertaling van *Born to win*, 1971).
- Jansen van Galen, J., *Het ik-tijdperk. Haagse Post special* (Utrecht 1979).
- Janssen, M., 'Een gestoord beeld. Psychiatrie en de media', *Deviant* 6 (december 1999) 4-7.
- Janssen, M., 'De psychiatrische tegenbeweging', *De Vrije. Anarchistisch maandblad* (1983) 4, 9-13.
- Jenner, J.A., *Directieve interventies in de acute en de sociale psychiatrie* (Assen 1995) 179.
- Jones, C., 'Raising the anti', in: M. Gijswijt-Hofstra en R. Porter (red.), *Cultures of psychiatry and mental health in postwar Britain and the Netherlands* (Atlanta/Amsterdam 1998) 283-295.
- Jong, A. de, 'Het drama van het socialistisch patiënten kollektief. In gesprek met psychiater Sjef Teuns (46)', *TMW* (datum onbekend, 1973).
- Jong, E. de, 'Interview met Ria van der Heijden', in: *De 43ste april. Kroniek van het dagelijks leven in de omgeving van psychiatrische patiënten* (eenmalige uitgave 13 mei 1987) 31-33.
- Jongerus, P.J., 'Psychiatrie en publiciteit', *MGV* 28 (1973) 112-114.
- Jopling, D., 'Antipsychiatrie in Sartre's "The Family Idiot"', *Review of Existential Psychology and Psychiatry* 19 (1984-1985) 161-187.
- Kagie, R., 'Wel een eigen kast voor de patiënt, maar een tweede sleutel voor het personeel. Willen ze bij psychiatrisch centrum St. Bavo echt veranderen?', *De Nieuwe Linie* 17 oktober 1973.
- Kahn, R., *Gids pillen en psychiatrie. Ziektebeelden, herkenning, behandeling, geneesmiddelen, bijwerkingen* (Amsterdam 1997).
- Kal, D., *Kwartiermaken. Werken aan ruimte voor mensen met een psychiatrische achtergrond* (Amsterdam 2001).
- Kaplan, B. (red.), *The inner world of mental illness. A series of first-person accounts of what it was like* (New York 1964).
- Kennedy, J.C., *Nieuw Babylon in aanbouw. Nederland in de jaren zestig* (Amsterdam 1995).
- Kennedy, J.C., *Een weloverwogen dood. Euthanasie in Nederland* (Amsterdam 2002).
- Kerkhoven, A., *Beeld van de psychiatrie 1800-1970. Historisch bezit van de psychiatrische ziekenhuizen in Nederland* (Zwolle 1996).
- Kersbergen, C., 'Van het inrichtingsbed naar de stoel van de beleidsmaker. De gekkenbeweging', in: J.W. Duyvendak e.a., *Tussen verbeelding en macht. 25 jaar nieuwe sociale bewegingen* (Amsterdam 1992) 199-213.
- Kersting, F.W., 'Between the National Socialist "Euthanasia programme" and reform: asylum psychiatry in West Germany, 1940-1970', ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of psychiatry and mental health care in the twentieth century: comparisons and approaches*, Amsterdam 18-20 september 2003.

- Kersting, F.W. (red.), *Psychiatriereform als Gesellschaftsreform. Die Hypothek des Nationalsozialismus und der Aufbruch der sechziger Jahre* (Paderborn 2003).
- Kesey, K., *En eentje zag ze vliegen* (Amsterdam 1973).
- Kipshagen, E.P.M., *De dood gaf mij leven. Verslag van een dieptepsychologisch proces* (Nijmegen 1978).
- Kler, H. de en I. v.d. Zande, *Alternatieve hulpverlening. Teksten en kritiek* (Amsterdam 1978).
- Klijn, A., *De therapeutische beloften van een gebouw. Het Psycho-Medisch Streektcentrum Vijverdal 1972-2006* (werktitel; Klijns boek zal naar verwachting in 2006 verschijnen).
- Klis, P. v.d., 'Een waan als waarheid. De ontwikkelingen van het therapeutisch klimaat in Brinkgreven van 1945 tot heden', in: J. Vijselaar (red.), *Over de IJssel, over de schreef. De geschiedenis van de geestelijke gezondheidszorg in Overijssel en van het Psychiatrisch Ziekenhuis Brinkgreven in het bijzonder* (Utrecht 1993).
- Kloek, J., en K. Tilmans (red.), *Burger. Een geschiedenis van het begrip 'burger' in de Nederlanden van de middeleeuwen tot de 21ste eeuw* (Amsterdam 2002).
- Koelmeijer, J., *Het zwijgen van Maria Zachea. Een ware familiegeschiedenis* (Zutphen 2001).
- Koning, R.F., en J.E.A. Wagenborg, 'Het follow-up project Psychotherapeutische Gemeenschappen (10): slotpublicatie', *TvP* 30 (1988) 659-678.
- Koopman, P.J.M., *Beroep, beleid én best-practice* (Uitgave Stichting Adhesie, Deventer 2002) II.
- Koopman, W., *Meester van het zwarte licht* (Rotterdam 1975).
- Koopman, P., *Geschiedenis van de psychiatrische verpleging 1958-1997: de periode van "John Belt"* (Deventer 1997).
- Korteweg, H., *Spel en tegenspel. Sensitiviteitstraining, ontmoetingsgroepen, non-verbale communicatie en meer dan 50 spelen* (Den Haag 1972).
- Kotowicz, R.D., *Laing and the paths of anti-psychiatry* (Londen 1997).
- Kragten, R., *Bejegening in de G.G.Z. Cliënten in de geestelijke gezondheidszorg aan het woord over bejegening* (Utrecht 1998).
- Kramer, P., *Prozac, of hoe een geneesmiddel je persoonlijkheid kan verbeteren* (Amsterdam 1994).
- Kraus, G., 'Quelques remarques sur le compte de profits et pertes de la leucotomie', *Folia Psychiatrica, Neurologica et Neurochirurgica Neerlandica* 53 (1950) 620-635.
- Krim, S., 'The insanity bit', in: B. Kaplan (ed.), *The inner world of mental illness. A series of first-person accounts of what it was like* (New York 1963) 62-80.
- Kroef, R. v.d., *Historisch Onderzoeksburo Histodata, 25 jaar en nog steeds geen normaal mens ontmoet. Pandora, psychiatrie en beeldvorming* (Baarn 1990).
- Kuiper, P., *Hoofdsom der psychiatrie* (Amsterdam 1973).
- P. Kuypers (red.), *Het verlangen naar openheid. Over de psychologisering van het alledaagse* (Amsterdam 1995) 75-85.
- Laan, B. v.d., *Relaties. Verpleegkundige begeleiding van de psychiatrische cliënt* (Lochem 1977).
- Laan, B. v.d., *Klinische en sociale psychiatrische verpleegkunde* (Lochem 1975).
- Laing, R.D., en D. Cooper, *Reason and violence. A decade of Sartre's philosophy* (Londen 1964).
- Laing, R.D., 'Gezin en enkeling in hun onderlinge verhouding', *TMW* 19 (1965) 359-368.
- Laing, R.D., *Gezinspatronen* (Meppel 1976, tweede druk; vertaling van *The politics of the family*, 1969).
- Laing, R.D., *Toestanden* (Meppel 1974, derde druk; vertaling van *Knots*, 1970).
- Laing, R.D., en Esterson, A., *Gezin en waanzin. Een onderzoek naar de gezinsachtergrond van een aantal schizofrenen* (Meppel 1971; vertaling van *Sanity, madness and the family*, 1964).
- Laing, R.D., *Strategie van de ervaring* (Meppel 1975, achtste druk; oorspronkelijke Nederlandse uitgave 1969; vertaling van *The politics of experience* 1967).
- Laing, R.D., *Het verdeelde zelf. Een existentiële studie in gezondheid en waanzin* (Meppel 1976, zesde druk; oorspronkelijke Nederlandse uitgave 1969. Vertaling van *The divided self*, 1960).
- Laing, R.D., *Het zelf en de anderen*, 1970 (vierde druk 1978; vertaling van *Self and others*, 1961).
- Laing, A., *R.D. Laing: a biography* (Londen 1994).
- Lande, J. v.d., 'Gezinsmiddagen op Amstelland', *MGV* 31 (1976) 3-14.
- Lande, J. van de en L. van Eck, 'Behandelde, familie, behandelaar', *MGV* 34 (november 1979) 746-751.
- Lande, J. v.d., *Kind van de zon. Naar aanleiding van de Nederlandse speelfilm van René van Nie* (Haarlem 1976).
- Lande, J. v.d. (red.), *Opgenomen in de groep. Psychotherapeutische gemeenschappen in Nederland* (Deventer 1982).

- Lange, A., *Gedragsverandering in gezinnen* (Groningen 1994).
- Langelan, M., 'Het gevaar van sprookjes', *Psy. Tijdschrift over de geestelijke gezondheidszorg* 3 (2 december 1999) 30-32.
- Lebbink, R., *Maar tenslotte verlies je toch... De ongelijke strijd tussen patiënten en de psychiatrie* (Helmond 1979).
- Lemma, J. van, *De inrichting. Dagboek voor mijn dochtertje* (Kampen 1975).
- Lindner, R., *Must you conform?* (New York 1956).
- Lutters, Th.G., en W.C.M. Smits (red.), *Het psychiatrisch ziekenhuis. Verblijf, behandeling en genezing van patiënten in de psychiatrische inrichting* (Amsterdam/Brussel 1968).
- Luyckx, P. en P. Slot (red.), *Een stille revolutie? Cultuur en mentaliteit in de lange jaren vijftig* (Hilversum 1997).
- Maas, J.R.M., *Bomen spreken* (Amsterdam 1973).
- Mak, G., 'Afscheid van de sleutelbossen en de witte jassen. De wonderbaarlijke uittocht uit de psychiatrische inrichting San Giovanni', *De Groene Amsterdammer* 22 februari 1978, 10-12.
- Malcolm, J., 'The one-way mirror', in: J. Malcolm, *The purloined clinic. Selected writings* (Londen 1996).
- Mans, I., 'Problemen met de ambulante psychiatrie', *Deviant* 8 (december 2001) 22-27.
- Mathijssen, J.A.M., 'Het verzuim der psychiatrie', *de Volkskrant* 13 juni 1970.
- Meer, R. van, 'Steunende gezinsbehandeling bij schizofrenie', *MGV* 41 (1986) 867-877.
- Meer, R. van, *Leven met schizofrenie. Een handleiding voor familie, vrienden en andere betrokkenen* (Amsterdam 1987).
- Meijers, T.A., *Het Wegloophuis Psychiatrie Utrecht. Een evaluatie onderzoek* (Utrecht 1988).
- Melster, E., *Mishandelingen ondervonden in het "Oude en Nieuwe Gasthuis" te Zutphen* (Enschede 1902).
- Menninger, R., en J. Nemiah (red.), *American psychiatry after World War II (1944-1994)* (Washington 2000) 277-299.
- Meurs, J.H. van, 'Kritiese psychiatrie', *TvP* 14 (april 1972) 136-147.
- Meyden, H. v.d., 'Kind van de zon ontroerde vorstin', *De Telegraaf* 25 februari 1975.
- Milikowski, H., 'Daarom wil ik pleiten voor verzetstherapie', in: C. Trimbos (red.), *Dat wordt me te gek. De psychiatrie kritisch bekeken. Artikelen en interviews uit weekblad De Nieuwe Linie* (Amsterdam 1972).
- Minuchin, S., *Gezinstherapie* (Utrecht 1973).
- Mullan, B., *R.D. Laing. A personal memoir* (Londen 1999).
- Neill, J., 'Whatever became of the schizophrenogenic mother?', *American Journal of Psychotherapy* 44 (1990) 499-505.
- Neill, A.S., *Summerhill. Theorie en praktijk van de anti-autoritaire opvoeding* (Utrecht 1972).
- Nijenhuis, A., 'Scriptie psychiatrische verpleegopleiding De Zuysel' (Deventer 1974).
- Noordzij, N., 'Grandioze kijk op psychiatrie en psychiater', *De Telegraaf* 19 juni 1971.
- Nuttall, J., *Bomb culture* (Londen 1970).
- Oosten, A. van, 'Vluchtpsychiatrie, luxe-hulp en psychohobby. Over de onbeheersbaarheid van de psychosociale hulpverlening', *MGV* 35 (1980) 216-228.
- Ouwendijk, D., "'Family Life': de vernieling van het leven van een machteloos meisje', *Nieuwe Linie* juni 1972.
- Overeem, E., *Teveel gebeurt er op z'n mans* (Amsterdam 1978).
- Overeem, E., *Door ongemeend gras* (Amsterdam 1987).
- Padt, I. v.d., *Hoopvol bezorgd. Sociaal psychiatrische verpleegkunde van de 20ste naar de 21ste eeuw* (Eindhoven 1999).
- Parabirsing, F., 'De opkomst van de mondige patiënt', *Deviant* 10 (september 2003) nr. 38, 12-17.
- Paull, E., *In het land der blinden. Een martelgang door de psychiatrie* (Bilthoven 1973).
- Penen, E. (red.), *Strategie van de kleinschaligheid. Theorie en praktijk van de av-antipsychiatrie* (Leuven 1982).
- Peterson, D., *A mad people's history of madness* (Pittsburgh 1982).
- Petri, M., 'Er is een cliënt in de zaal: enkele gevoelens en gedachten rondom een incident', *MGV* 26 (1971) 12-15.
- Peverelli, H., 'Landmark', *Psychologie Magazine* 19 (2000) 26-29.
- Pieters, T., e.a., *Pillen en psyche: culturele eb en vloedbewegingen. Medicamenteus ingrijpen in de psyche* (Den Haag 2002).

- Pieters, T., en S. Snelders, 'Chemically fashioning the mind: psychopharmacology and the hidden history of psychiatry', ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of Psychiatry and Mental Health Care in the Twentieth Century*, Amsterdam 18-20 september 2003.
- Pleij, S., "Nee, geen tuinbroek!", *De Groene Amsterdammer* 18 juni 1997.
- Poelgeest, F. K. van, *Prozac: vice or virtue? An analysis of the antidepressants meaningful implications in contemporary Western professional and popular culture* (Eindschriftie Faculteit der Sociale en Politieke Wetenschappen van de UvA, Amsterdam 1997).
- Pollmann, T., "Het hogere mag niet besmet worden door een verklaring vanuit het lichamelijke". Een omstreden hoogleraar over anti-psichiatrie, actiegroepen, de privacy van patiënten en over God', *Vrij Nederland* 1 juli 1978.
- Pols, J., *Mythe en macht. De kritische psychiatrie van Thomas Szasz* (Nijmegen 1990).
- Porter, R., en G. Berrios (red.), *150 years of British psychiatry* (Londen 1991).
- Porter, R., *De zin van de waanzin. Een sociale geschiedenis* (Amsterdam/Antwerpen 1991).
- Porter, R., *The Faber book of madness* (Londen 1991) 206.
- Poslavsky, A., 'Het psychiatrische ziekenhuis als centrum van interdisciplinaire samenwerking in praktijk en research', in: Th.G. Lutters en W.C.M. Smits (red.), *Het psychiatrisch ziekenhuis. Verblijf, behandeling en genezing van patiënten in de psychiatrische inrichting* (Amsterdam/Brussel 1968) 23-33.
- Postel, J., en D. Allan, 'History and anti-psychiatry in France', in: W. Bynum en R. Porter, *Discovering the history of psychiatry* (Londen 1994) 384-414.
- Praag, H.M. van, 'De betekenis van de psychofarmaca voor het biologisch-psychiatrische onderzoek', *Voordrachtenreeks* 7 (1965) 45-55.
- Praag, H.M. van en H.G.M. Rooijmans, *Stemming en ontstemming. Theorie en praktijk bij de diagnose en de behandeling van depressies* (Amsterdam 1974).
- Praag, H.M. van, 'Over wetenschappelijke discussie gesproken', *MGV* 33 (1978) 442-445.
- Praag, H.M. van, *Over de wetenschappelijke fundaties van de anti-psichiatrie* (Assen/Amsterdam 1978).
- Prins, J., 'De groep', *Vraagteken* 6 (1967) 9.
- Prins, J., 'Veranderingen op komst, delen I, II en III', resp. in *Het Vraagteken* 8 (1969) nrs. 6, 7 en 8.
- Redactioneel, *Deviant* 1994, I nr. 1, 3.
- Ree, F. van, *Dicht op de huid. Een autobiografie* (Amsterdam 1990).
- Ree, F. van, 'De B-verpleegkundige als behandelaar?', *MGV* 30 (1975) 391-396.
- Ree, F. van, 'Patiëntendemonstraties', *MGV* 29 (1974) 152-154.
- Reijzer, H.M., *Naar een nieuw beroep. Psychotherapeut in Nederland* (Houten 1993).
- Reisby, N., 'The anti-psychiatry debate of the 1890's', *Acta Psychiatrica Scandinavica* 15 (1975) suppl. 261, 14-21.
- Reve, G. van het, *De avonden. Een winterverhaal* (Amsterdam 1947).
- Rhijn, C.H. van, 'Beschouwingen over de factoren, die het resultaat van de kuren met tranquillizers bepalen', *Voordrachtenreeks* 2 (1960) 18-33.
- Ribberink, A., *Leidsvrouwen en zaakwaarnemers. Een geschiedenis van de actiegroep Man Vrouw Maatschappij (MVM) 1968-1973* (Hilversum 1998).
- Righart, H., *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* (Amsterdam 1995).
- 'R.K.', *Simon ligt even te rusten. Verslag van een psychiatrische behandeling* (Amsterdam 1983).
- Roazen, P., *Freud and his followers* (Harmondsworth 1979).
- Roegholt, R. (red.), *Ik, jij, wij allemaal. Relaties met anderen* (Deventer 1975).
- Rogers, C., *On becoming a person* (New York 1961).
- Rogers, C., *Individueel. Over encounter-groepen* (Den Haag 1971).
- Rogers, C., *Intermenselijk. Problemen van het menszijn; een nieuwe tendens in de psychologie* (Den Haag 1972).
- Rogier, J., *Pompe of verzuipen. Reflecties op het samenleving in een TBR-kliniek* (Amsterdam 1973).
- Roland, W., *Ik haat mijn psychiater* (Antwerpen 1978).
- Roman, T., *Van harentwege verpleegd* (Amsterdam 1971).
- Romme, M.A.J., en M.A.C. Escher, *Stemmen horen accepteren. Verschillende manieren van omgaan met stemmen in je hoofd* (Baarn 1999).
- Rood, J., recensie 'Kind van de zon', *Skoop* februari 1975.
- Rooijmans, H., 'Alternatieve psychiatrie', *TvP* 14 (1972) 389-408.

- Rooy, P. de, *Republiek van rivaliteiten. Nederland sinds 1813* (Amsterdam 2002).
- Rooy, P. de, 'Verkuijfe waarheen? Jongeren in Nederland in de jaren vijftig en zestig', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Nederlandse geschiedenis* 101 (1986) 76-94.
- Ruyter, M., 'Klassenstrijd van zieken begonnen', *de Volkskrant* 10 november 1972.
- Rycroft, C., *Reich* (Londen 1971).
- Sartre, J.P., 'Introduction', in: R.D. Laing en D. Cooper, *Reason and violence. A decade of Sartre's philosophy* (Londen 1964).
- Satir, V., *Gezinstherapie* (Deventer 1969).
- Schayk, M. van, *Hallo medemens! De geschiedenis van Het Werkteater* (Amsterdam 2001).
- Scheff, T., *Voor gek verklaard. Het etiketteren van geesteszieken* (Deventer 1979, vertaling van *Labelling madness*, 1975).
- Schmidt, A.M.G., *Otje* (Amsterdam, 19de druk 2001; oorspronkelijke uitgave 1980).
- Schmiedebach, H.P., 'Eine "antipsychiatrische Bewegung" um die Jahrhundertwende', in: M. Dinges (red.), *Medizinkritische Bewegungen im Deutschen Reich (ca. 1870-ca. 1933)* (Stuttgart 1996) 127-159.
- Schnabel, P., 'Patiëntenraden in psychiatrische inrichtingen', *MGV* 35 (1980) 32-49.
- Schnabel, P., 'Een antiwetenschappelijke aanval op de antipsychiatrie. Over de Utrechtse oratie van prof.dr. H.M. van Praag', *MGV* 33 (1978) 429-441.
- Schrameijer, F., 'Veel is te gek gebleven. Vijf jaar aktie in de Nederlandse psychiatrie', *De Groene Amsterdammer* 22 februari 1978.
- Schrameijer, F., 'Deinstitutionalisation of psychiatry in the Netherlands: or Rosencrantz and Guildenstern in mental health', unpublished paper for the Anglo-Dutch-German Workshop *Social psychiatry and ambulant care in the 20th century*, Londen 4-6 juli 2002.
- Schudel, W.J., *Opgenomen... opgegeven? Een exploratief onderzoek naar het gebruik van bedden in psychiatrische ziekenhuizen* (Deventer 1976).
- Schuyt, K., en E. Taverne, *1950. Welvaart in zwart-wit* (Den Haag 2000).
- Schwartz, J., *Cassandra's daughter. A history of psychoanalysis in Europe and America* (Londen 1999).
- Sedgwick, P., 'Antipsychiatry from the sixties to the eighties', in: W. Gove (red.), *Deviance and mental illness* (Beverly Hills 1982) 199-223.
- Segefjord, B., *Summerhill-school. Een onderwijzer bezocht A.S. Neill's beroemde school met zijn anti-autoritaire leer- en opvoedingsmethoden* (Baarn 1971).
- Shorter, E., *Een geschiedenis van de psychiatrie. Van gesticht tot Prozac* (Amsterdam 1998; vertaling van *A history of psychiatry. From the era of the asylum to the age of Prozac*, 1997).
- Siegler, M., en H. Osmond, *Models of madness, models of medicine* (New York 1977).
- Sigal, C., 'The rebellious games of a divided self. A memoir of R.D. Laing', *The Independent* 30 augustus 1989.
- Sirton, S., *Life at the Texas State Lunatic Asylum, 1857-1997* (College Station 1999).
- Sivadon, P., 'Organisatie en functie van het therapeutisch milieu in het psychiatrisch ziekenhuis', in: Z.a., *Het psychiatrisch ziekenhuis. Verslag van het tweejaarlijks ziekenhuiscongres uitgaande van de Stichting het Nederlandse Ziekenhuiswezen gehouden op 3 en 4 oktober 1968 te Amsterdam* (Lochem 1968) 503-505.
- Slangen, J., *Van Koningsplein naar Lazaruskap. Fragmenten uit de geschiedenis van psychiatrisch centrum Joris te Delft* (Delft 1994).
- Slooten, J. van, 'Hoe democratisch is de anti-psychiatrie? Het congres in Leuven', *Haagse Post* 24 oktober 1981.
- Smet, J. de, 'De plaats van de psychiatrische inrichting in het totaal van de geestelijke gezondheidszorg', *Voordrachtenreeks van psychiaters in dienstverband* 6 (winter 1964) 1-6.
- Snelders, S., *LSD-therapie in Nederland. De experimenteel-psychiatrische benadering van J. Bastiaans, G.W. Arendsen Hein en C.H. van Rhijn* (Amsterdam 2000).
- Sontag, S., *Ziekte als metafoer* (Baarn 1993; vertaling van *Illness as a metaphor*, 1977).
- SPK, *Aus der Krankheit ein Waffen machen* (München 1972).
- Spruit, P., *Stageverslag Conolly, in kader van bijvak psychopathologie tijdens de studie psychologie* (Utrecht 1976).
- Spruit, P., *Stageverslag "Conolly", periode 1 oktober tot 31 december 1976* (Utrecht 1977).
- Stegeman, W., 'Br. W. Stegeman, 'Nog eenmaal: een blik terug', *Vraagteken* 9 (1970), 3, 2.
- Stegeman, W., 'Br. Stegeman blik nog verder terug', *Vraagteken* 8 (1969) 7, 6.

- Stegge, C. a/d, 'Isolation and mechanical restraint in Dutch handbooks for mental nurses between 1897 and 1964'. Ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of Psychiatry and Mental Health Care in the Twentieth Century*, Amsterdam 18-20 september 2003.
- Stegge, C. a/d, 'Verpleegkundigen opleiden voor de psychiatrie. Debat en beleid in Nederland gedurende de twintigste eeuw', *MGV* 56 (2001) 691-708.
- Stein, R.G., 'Observation of the schizophrenic patient in the mental hospital', *Psychiatria, Neurologia, Neurochirurgia* 67 (1964) 155-158.
- Stichting Het Hooghuis, *Psychiatrische patiënt vogelvrij?* (Lochem 1973).
- Stimulus. Orgaan van Opiniegroep Wolfheze I* (December '73/januari '74).
- Stolk, P.J., *Een soort vuur. Verkenningen in de klinische psychiatrie* (Amsterdam 1975).
- Stolk, P.J., 'Stellingen', themanummer 'Psychiatrie in discussie', *TvP* 14 (1972) 355-359.
- Srukkenboom, J., en T. Zijlstra, *Het konflikt rond afdeling 4B* (Utrecht 1975) 8.
- Swaan, C. de, *Wie het weet mag het zeggen. Verhalen van mensen die op een krisiscentrum geweest zijn* (Amsterdam 1976).
- Szasz, T., *The myth of mental illness: Foundations of a theory of personal conduct* (New York 1961).
- Szasz, T., *De waan van de waanzin. De psychiatrie als voortzetting van de Inquisitie* (Baarn 1972; vertaling van *The manufacture of madness. A Comparative Study of the Inquisition and the Mental Health Movement*, New York 1970).
- Szasz, T., *Geestesziekte als mythe* (Baarn 1972; vertaling van *The myth of mental illness: Foundations of a theory of personal conduct*, New York 1961).
- Szasz, T., *Ideologie en waanzin. Wat wil de psychiatrie?* (Bilthoven 1972).
- Szasz, T., *De tweede zonde. Gedachten over huwelijk, seks, drugs, geestesziekte, psychiatrie* (Bilthoven 1973).
- Taakgroep Profielschets Psychiater, *Profiel schets psychiater. Rapport van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie* (Utrecht 1996).
- Tangel, L., 'Proost!', *Vraagteken* 7 (1968) 7.
- Tantam, D., 'Anti-psychiatry in Great-Britain', in: R. Porter en G. Berrios (red.), *150 years of British psychiatry* (Londen 1991) 333-347.
- Tasman, C., *Louter Kabouter. Kroniek van een beweging, 1969-1974* (Amsterdam 1996).
- Tellegen, E., *Waar was de dood nog meer...? autografie van een psychose* (Bilthoven 1971).
- Tijn, J. van, 'Een uniek psychotherapeutisch experiment. Just Bendien en zijn bedreigde dagkliniek in de Amsterdamse Vondelstraat (I)', *Vrij Nederland* 15 juli 1972.
- Tijn, J. van, "Het gaat er om de mensen te laten zien hoe ze zich zelf tegenhouden". Just Bendien en zijn bedreigde dagkliniek in de Amsterdamse Vondelstraat', *Vrij Nederland* 22 juli 1972.
- Tonkens, E., *Het zelfontplooiingsregime. De actualiteit van Dennendal en de jaren zestig* (Amsterdam 1999).
- Trimbos, K., *Antipsychiatrie: een overzicht* (Deventer 1975).
- Trimbos, C., (red.), *Dat wordt me te gek. De psychiatrie kritisch bekeken. Artikelen en interviews uit weekblad De Nieuwe Linie* (Amsterdam 1972).
- Trimbos, C.J.B.J., 'Nogmaals het "medisch model" in de psychiatrie', *MGV* 27 (1972) 311-324.
- Trimbos, C.J.B.J., 'Enige korte reflecties', *MGV* 26 (1971) 16-18.
- Trimbos, C.J.B.J., 'Perspektieven en wensen in de sociale psychiatrie', *MGV* 25 (1970) 248-262.
- Tromp, H., "Opeens wist ik wat schizofrenie was." Ramses Shaffy over Het Kind in de Zon [sic], *De Tijd* 7 maart 1975.
- Tuinier, S., 'Reactie op Behandelde, familie, behandelaar', *MGV* 35 (januari 1980) 53-54.
- Valenstein, E., *Blaming the brain. The truth about drugs and mental health* (New York 1998).
- Vanderweycken, W., C.A.L. Hoogduin en P.M.G. Emmelkamp (red.), *Handboek psychopathologie. Deel 1: Basisbegrippen* (Houten 1997, tweede druk; oorspronkelijke uitgave 1990).
- Vanmont, H., *Een lange hete zomer in het gekkenhuis. "Was ik maar van hout..."* (Den Haag 1974).
- Vanvugt, E., *Kind van rock & roll. Mijn leven als jonge aap* (Amsterdam 1992).
- Velden, Uitgeverij P. v.d., *Twen/Taboe* (Integrale heruitgave van deze jongerenbladen, Amsterdam 1981).
- Ven, P. v.d., *Vriend als vijand. Paradoksale therapie* (Nijmegen 1973).
- Vijsselaar, J. (red.), *Over de IJssel, over de schreef. De geschiedenis van de geestelijke gezondheidszorg in Overijssel en van het Psychiatrisch Ziekenhuis Brinkgreven in het bijzonder* (Utrecht 1993).
- Vijsselaar, J., 'Zonder Curium: het Medisch Opvoedkundig Bureau als spil van de Leidse kinderpsy-

- chiatric en kinderspsychotherapie, 1962-1969', in: L. de Goei, S. van 't Hof en G. Hutschemaeckers (red.), *Curium 1955-1995. Bladzijden uit de geschiedenis van de Nederlandse kinder- en jeugdpsychiatrie* (Utrecht 1995) 101-127.
- Vijselaar, J. (red.), *Gesticht in de duinen. De geschiedenis van de provinciale psychiatrische ziekenhuizen van Noord-Holland van 1849 tot 1994* (Hilversum 1997).
- Vijselaar, J., "Vrijheid, gelijkheid en broederschap" (1965-1985), in: J. Vijselaar (red.), *Gesticht in de duinen. De geschiedenis van de provinciale psychiatrische ziekenhuizen van Noord-Holland van 1849 tot 1994* (Hilversum 1997) 192-238.
- Vijselaar, J., 'Delta in de maalstroom. De woelige jaren van het Deltaziekenhuis', in: C.Th. Bakker, G. Blok en J. Vijselaar, *Delta: Negentig jaar psychiatrie aan de oude Maas* (Utrecht 1999), 121-167.
- Visiecommissie psychiatrisch centrum St. Bavo, *De chronische patiënt. Tweede rapport van de visiecommissie* (Noordwijkerhout 1973).
- Visser, K., 'Problemen rond de huidige en toekomstige structuur van het psychiatrisch centrum', *Het Ziekenhuiswezen* 38 (1965) 150.
- Vos, M.S., en H. van Berkenstijn, 'De geschiedenis van de opleiding tot psychiater in Nederland', *TvP* 35 (1993) 19-32.
- Vroemen, J., 'Inval maakte eind aan stuk psychiatrische vernieuwing in Duitsland', in: C. Trimbos (red.), *Dat wordt me te gek. De psychiatrie kritisch bekeken. Artikelen en interviews uit weekblad De Nieuwe Linie* (Amsterdam 1972) 99-109.
- Waage, J., 'Stellingen', themanummer 'Psychiatrie in discussie', *TvP* 14 (1972) 349-349.
- Watzlawick, P., J. Beavin en D. Jackson, *De pragmatische aspecten van de menselijke communicatie* (Deventer 1970).
- Wegloophuis Rotterdam, *Eindevaluatie experiment Wegloophuis Psychiatrie Rotterdam* (Rotterdam 1985).
- Weijel, J.A., *De mensen hebben geen leven. Een psychosociale studie* (Haarlem 1971).
- Weijers, I., *Terug naar het behouden huis. Romanschrijvers en wetenschappers in de jaren vijftig* (Amsterdam 1991).
- Weijers, I., 'De slag om Dennendal. Een terugblik op de jaren vijftig vanuit de jaren zeventig', in: P. Luyckx en P. Slot (red.), *Een stille revolutie? Cultuur en mentaliteit in de lange jaren vijftig* (Hilversum 1997) 45-67.
- Weijers, I., 'The Dutch psychiatrist. A Sketch of the Development of the Profession in the Last Century', ongepubliceerd paper voor de internationale workshop *Cultures of Psychiatry and Mental Health Care in the Twentieth Century*, Amsterdam 18-20 september 2003.
- Wennekes, W., "Ik geef mensen helemaal geen houvast, ik sla ze juist alles uit handen." De permanente worsteling van drs. J.R.M. Maas, psychiater', *Vrij Nederland* 11 oktober 1975.
- Wennekes, W., "Er zijn van die communes die een schizofreen als een soort huisdier houden". Psychiater P.J. Stolk, een man van het midden', *Vrij Nederland* 10 mei 1975.
- Weringh, K. van (red.), *Jan Arends. Verzameld werk* (Amsterdam 1994).
- Wertenbroek, H.J.H.M., 'Wat is psychiatrie?', *TvP* 12 (1970) 137-152.
- Wertenbroek, H.J.H.M., 'De klinische ervaringen met de nieuwere psychopharmaca', *Voordrachtenreeks* 2 (1960) 3-15.
- Westerloo, G. van en T. Pollmann, 'Carel Muller: "Wat is het gewone werkleven lastig en saai"', *Vrij Nederland* 13 november 1976.
- Wetering de Rooij, J. v.d., 'De moeilijke weg naar een kongres', *MGV* 35 (1970) 468-470.
- Wetering de Rooij, J. v.d., 'Confidentialia', *MGV* 35 (1970) 563-565.
- Wielhouwer, A., 'Br. A. Wielhouwer blikt terug (slot)', *Vraagteken* 8 (1969) 8, 8-10.
- Willemsen, C., *De belofte van het hiernumaals. Zeventig jaar ambulante geestelijke gezondheidszorg in het gewest Breda 1929-1999* (Nijmegen 2002).
- Willemsen, C., *Van god los. Geschiedenis van de psychiatrische inrichting Sint-Antonius, 1902-1967* (Breda 1997).
- Willet, L., 'Reactie op Behandelde, familie, behandelaar', *MGV* 35 (januari 1980) 51-53.
- Witteman, P., *Opgenomen. Witteman bij de psychiater* (Amsterdam 1995).
- Woltz, W., 'Veel gezinnen hebben een rubber muur om zich heen. Vraaggesprek met Jan Foudraïne', *NRC Handelsblad* 24 juli 1971.
- Wouters, C., *Van minnen en sterven. Veranderende omgangsvormen rond seksualiteit en dood in de twintigste eeuw* (Amsterdam 1990).

- Ypsilon, *Nieuwsbrief Ypsilon* 5 (1990), 48.
- Ypsilon, *Onze schizofreniepatiënten. Wat er met hen gebeurt. Noodkreet, zwartboek, eisenpakket* (Rotterdam 1989).
- Ypsilon, *Nieuwsbrief Ypsilon* 2 (juni 1987) 12 en 21.
- Z.a., 'Gezinsdiagnose en gezinstherapie', *Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk (TMW)* 19 (1965) 345-346.
- Z.a., 'Mededeling interdisciplinair genootschap voor biologische psychiatrie', *Voordrachtenreeks* 8 (1966) 295.
- Z.a., z.t., *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 82 (januari 1972) 82.
- Z.a., 'Demonstratie psychiatrische patiënten nu in discussie', *Elsevier* 2 december 1972.
- Z.a., 'Medicijnen', *Gekkenkrant* 1 (1974) 3, 10.
- Z.a., 'Iedereen is een beetje "Kind van de Zon"', *Nieuwe Revu* 25 april 1975.
- Z.a., 'Vlag in top voor "Boven"? Gekkenkrant over Conolly', *Gekkenkrant* 3 (februari 1976) 14, 6-8.
- Z.a., 'Psychiatrie', in: *Bulletin van de Cliëntenbond in de Welzijnszorg* 4 (augustus 1976) nr. 2, 7.
- Z.a., 'Utrechtse studenten in staking tegen psychiatrie-onderwijs', *De Groene Amsterdammer* 2 maart 1977.
- Z.a., 'Aktie tegen "demonstraties" van psychiatrische patiënten', *De Groene Amsterdammer* 1 februari 1978.
- Z.a., 'Antipsychiatrie laat patiënt verkommeren. Medisch model hanteren', *de Volkskrant* 7 april 1978.
- Z.a., 'Inaugurale rede hoogleraar geeft nieuwe onrust aan Utrechtse fakulteit', *De Groene Amsterdammer* 19 april 1978.
- Z.a., 'Prins van dichtbij', *Het Vraagteken* 17 (1978) nr. 1, 1.
- Z.a., *Afgeschreven. Een patiënte schrijft haar psychiater* (Kampen 1979).
- Z.a., 'Psychiatrie voor de rechter', *'t Narreschip* 1 (1979) 2, 36-39.
- Z.a., z.t., *Gekkenkrant*, 6 (augustus 1979) 55, 6-II.
- Z.a., 'Aksiegroep "Stop de bio-psychiatrie"', *'t Narreschip* 2 (februari 1980) nr. 4, 20-21.
- Z.a., 'Stop de bio-psychiatrie!', *Gekkenkrant* 7 (juni 1980) 28.
- Z.a., 'Familie psychiatrische patiënten klaagt haar nood', *Nieuwsbrief Ypsilon* (1988) 21-24.
- Zander, J., 'Gesprek met de makers van "De Gekkenkrant"', *De Groene Amsterdammer* 28 augustus 1974, 17.
- Zee, H. v.d., en C. Smit, 'Gewoon wat "echte" aandacht', *Bulletin van de Cliëntenbond* 1999, te vinden op www.clientenbond.nl/bulletin/bpp_2.